

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 28 § lagen om accis på elström och vissa bränslen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en sådan ändring av lagen om accis på elström och vissa bränslen att statens stöd till små kraftverk skall fortsättas också efter år 2001. Avsikten är att stadga att stödet är i kraft tillsvidare, på samma sätt som man tidigare gjort i fråga om de andra stöd som ingår i energibeskattningen. Propositionen innebär ingen ändring av stödets belopp, eller av

grunderna enligt vilka det beviljas.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen är avsedd att träda i kraft vid en tidpunkt varom stadgas genom förordning, eftersom stöd till små kraftverk förutsätter kommissionens samtycke.

MOTIVERING

1. Nuläge

Vid ingången av 1997 trädde en revidering av energibeskattningen i kraft i Finland och verkställdes genom lagen om accis på elström och vissa bränslen (1260/1996) samt genom att ändra lagen om accis på flytande bränslen (1472/1994). Vid revideringen graderades accisen på elström i två accisklasser så, att den lägre accisen enligt klass I betalas av industrin och av yrkesmässiga växthusodlare, medan den högre accisen enligt klass II betalas av övriga konsumenter.

I detta sammanhang slopade man beskattningen av bränslen för elproduktion och började beskatta slutprodukten, d.v.s. elströmmen. I det nuvarande systemet för accis på elström överför elproducenten i allmänhet den i ett kraftverk producerade elströmmen accisfritt till nätinnehavaren som betalar accisen på basen av den mängd elström som han från elnätet överlåtitt till konsumtion och som i samband med priset på elström av konsumenten uppbär ett belopp som motsvarar accisen. Beloppet av accisen på elström påverkas alltså inte av om

elströmmen har producerats med vind- eller vattenkraft, ved, brännstörv, naturgas, olja, stenköl eller kärnkraft.

Vid övergången till det nuvarande systemet med accis på elström försvagades sådana produktionsformers ställning, för vilka den producerade elströmmen var accisfri inom ramen för det accissystem som var i kraft före år 1997. Sådana produktionsformer bar bl.a. vindkraft, vattenkraft samt elström som producerats med ved och diverse avfall. För att kompensera denna accisbelastning samt för att befrämja småskalig och miljövänlig elproduktion i små kraftverk började man betala stöd enligt 8 § lagen om accis på elström och vissa bränslen. Med små kraftverk avses i energibeskattningen vindkraftverk, små vattenkraftverk vilkas nominella effekt är mindre än 1 megavoltampere samt kraftvärmeverk vilkas nominella effekt är mindre än 40 megavoltampere som producerar elström med ved eller brännstörv.

I fråga om små vatten- och värmekraftverk är stödets belopp för närvarande 2,5 penni per kilowattimme, enligt accisklass II. Stödet för elström som produceras med vindkraft är 4,1

penni per kilowattimme, enligt accisklass I. Stödet för vindkraften höjdes från början av september år 1998 till att motsvara accisklass I från att tidigare ha motsvarat accisklass II, eftersom man ansåg att tilläggsstöd behövdes för att befrämja vindkraftens konkurrenssituation.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändringar i skattelagstiftningen som ibruktagandet av euron förutsätter (RP 91/2001 rd) föreslogs att accisbeloppet i accisklass I skulle vara 0,69 cent per kilowattimme och beloppet i accisklass II skulle vara 0,42 cent per kilowattimme. Tullverket erlägger stödet till små kraftverk på ansökan. Stöd har årligen erlagts till mer än 80 sökande.

En förändring av stödet till elproduktionen trädde i kraft från början av år 1998. Den innebar att stöd kan betalas också för elström som producerats i andra kraftverk än sådana kraftvärmeverk, vilkas nominella effekt är mindre än 40 megavoltampere och som producerar elström med ved eller träbaserade bränslen. I september 1998 trädde en lagändring i kraft varigenom stödet utvidgades till att gälla också elström som produceras med avgaser från metallurgiska processer. Ifrågavarande stöd uppgår till 2,5 penni per kilowattimme och bestämmelser om detta stöd ingår i 8 a § lagen om accis på elström och vissa bränslen. I september 1998 trädde dessutom en ny bestämmelse om stöd i kraft i lagens 8 b §. Enligt denna fick energiintensiva företag möjlighet till delvis återbäring av de energiskatter de betalat. Stöden som avses i 8 a och i 8 b § är i kraft tillsvidare. De utvidgningar av stödets omfattning som genomfördes under år 1998 baserar sig dels på den energistrategi som Finland tillämpar, varigenom man strävar till att befrämja sådan elproduktion som minskar koldioxidutsläppen, enligt principen om en hållbar utveckling. Dels baserar sig utvidgningen på behovet att säkra industrins konkurrenskraft i samband med höjningarna av energiskatterna.

Samtliga ovannämnda stöd anses vara sådant statligt stöd som avses i artikel 87 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Utom nationella stadganden kräver beviljande av sådant stöd också kommissionens samtycke. Kommissionens tillstånd till statligt stöd i samband med energibeskattningen upphör vid slutet av år 2001 i fråga om samtliga stöd. Dessutom har

i nationell lagstiftning stadgats att stödet till små kraftverk upphör den 31 december 2001.

2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

2.1. Mål

Ett mål för den nationella klimatstrategin, som ingår i statsrådets redogörelse till riksdagen av den 27 mars 2001, är att minska koldioxidutsläppen. För att uppnå detta mål skall man enligt klimatstrategin förverkliga bland annat ett energisparprogram och ett program för att befrämja förnyelsebara energikällor. Detta mål kan befrämmas genom att fortsätta skattestödet inom ramen för energibeskattningsystemet. Genom att fortsätta stödet till små kraftverk, såsom regeringen föreslår, strävar man att ge ett bidrag till att uppnå detta mål.

Europeiska gemenskapen torde utfärda i september 2001 ett direktiv om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Enligt direktivet skall medlemsstaterna genomföra åtgärder för att befrämja en konsumtionsökning av elström som producerats med förnyelsebara energikällor. Direktivet fastställer också riktvärden för de normgivande nationella målsättningarna angående konsumtionen av elström som producerats med förnyelsebara energikällor.

2.2. De centrala ändringarna

På nationell nivå har stadgats att stödet till små kraftverk upphör år 2001. I propositionen föreslås att stödet till dessa kraftverk skall fortsättas också efter år 2001. Avsikten är att stadga att stödet är i kraft tillsvidare, såsom man redan tidigare gjort i fråga om andra energiskattestöd. Propositionen innebär ingen förändring av stödbeloppet, eller grunderna för att bevilja det.

Stödet skulle också framdeles betalas av tullverket. Stödet skulle betalas från det inkomstmoment som gäller bränsleaccisen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Statsekonomiska verkningar

Statens kostnader för stödet som avses i lagens 8 § uppgår för närvarande till cirka 20 miljoner mark (3,4 miljoner euro) per år.

Denna summa omfattar ett stöd uppgående till 8 miljoner mark (1,3 miljoner euro) för elström som produceras med ved i små kraftvärmeverk. Eftersom stöd dock beviljas för all elström som produceras med ved, eller med träbaserade bränslen, i stöd av lagens 8 a §, vilken är permanent, förorsakar en fortsättning av stödet i själva verket en kostnad för staten av cirka 12 miljoner mark (2 miljoner euro) per år. Andelen för elström som produceras med vindkraft är cirka 3 miljoner mark (500 000 euro), andelen för små vattenkraftverk är under 0,5 miljoner mark (84 000 euro) och resten gäller elström som produceras med brännstovv i små kraftvärmeverk.

3.2. Energi- och miljöpolitiska verkningar

Efter det att stödet till små kraftverk togs i bruk år 1996 har produktionen av elström med vindkraft ökat mer än sjufalt. Produktionen av elström i små vattenkraftverk har i stort sett förblivit på sin tidigare nivå, med beaktande av vattenkraftproduktionens naturliga växlingar. Trots att användningen av brännstovv i sin helhet har minskat betydligt, har användningen av sådan stovv i små kraftvärmeverk dock förblivit så gott som oförändrad. Stödet som beviljas till små kraftverk har för sin del i avsevärd mån påverkat utvecklingen.

En fortsättning av stödet till små kraftverk stöder den förnyelsebara energins konkurrenskraft och befrämjar ökningen av elström som producerats med förnyelsebar energi, såsom målsättningarna förutsätter. Genom stödet för elström som produceras med brännstovv förbättrar man läget för den småskaliga kombinerade produktionen av el och värme, som är baserad på inhemska bränslen och som är fördelaktig ur miljösynpunkt.

3.3. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga verkningar i fråga om organisation och personal, eftersom tullverket redan nu sköter betalningen och övervakningen av gällande energiskattestöd.

4. Ärendets beredning

Propositionen har beretts som tjänstearbete inom finansministeriet, i samarbete med handels- och industriministeriet. Dessutom har ärendet behandlats i den promemoria som avgetts av den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen för granskning av energibeskattningen. (Finansministeriets arbetsgruppspromemoria 16/2001).

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Beroende av andra propositioner

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

5.2. Beroende av internationella fördrag och andra förpliktelser

Bestämmelserna i fördraget och upprättande av Europeiska gemenskapen begränsar användningen av statliga stöd som ett instrument i den ekonomiska politiken. I fördragets artikel 87 konstateras att stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vad slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, är oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Kommissionen har dock i flera fall beviljat tillstånd till att använda stöd, speciellt om stödet kan motiveras med till exempel miljöhänsyn. Kommissionen har till slutet av år 2001 gett sitt samtycke till de energiskattestöd som för närvarande gäller i Finland.

Anmälan skall göras till kommissionen om en fortsättning av de stöd som avses i denna proposition. Detta stöd kan inte tas i bruk utan kommissionens tillstånd. Avsikten är att omedelbart efter det att propositionen avlåtits inlämna en anmälan om saken till kommissionen.

Enligt artikel 88, punkt 3 i fördraget skall kommissionen underrättas om beviljande, eller om ändring av stöd i så god tid att den kan yttra sig. En medlemsstat får inte verkställa de föreslagna åtgärderna innan förfarandet har lett till ett slutligt beslut. Om kommissionen anser att stödåtgärderna inte lämpar sig för den inre marknaden skall vederbörande medlemsstat avskaffa stödet

och återkräva eventuellt betalt stöd av mottagaren.

Kommissionen har fastställt gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön. Dessa riktlinjer trädde i kraft den 3 februari 2001. I dessa riktlinjer strövar kommissionen till att definiera i vilken utsträckning och på vilka villkor statligt stöd kan behövas för att befrämja miljövården, utan att stöden har en oproportionell inverkan på konkurrensen och på den ekonomiska tillväxten. Riktlinjernas utgångspunkt är att skattestöd skall kunna beviljas för åtgärder som är klart fördelaktiga ur miljösynpunkt. En utgångspunkt är dock att stöden skall vara tidsbegränsade och degressiva. Kommissionens praxis vid tillämpningen av de nya riktlinjerna för miljöskyddet är inte ännu känd. I detta skede är det därför svårt att bedöma hur kommissionen kommer att förhålla sig till framställningen.

6. Ikraftträdande

Det föreslås att lagen försätts i kraft vid en tidpunkt som närmare bestäms genom förordning.

Det föreslås att tidpunkten då lagen träder i kraft i detta skede lämnas öppen. Godkännandet av i denna proposition avsett stöd är nämligen en process i två faser, vars genomförande kräver både nationell lagstiftning och kommissionens samtycke, enligt artikel 88, stycke 3 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Det kan räcka nästan ett år innan kommissionen fattar beslut. Stödet till små kraftverk inte kan betalas innan kommissionen gett sitt samtycke, varför det inte är ändamålsenligt att försätta lagändringen i kraft före det. Också som lagen kunde försätts i kraft först under år 2002, skulle stödet betalas retroaktivt från den 1 januari 2002. Arrangemanget har sannolikt ingen större inverkan på mottagarnas ställning, eftersom stöd, enligt de bestämmelser som gäller för betalningen, söks retroaktivt, antingen för elström som producerats under ett helt kalenderår, eller under perioderna januari - juni och juli - december.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

Lag

om ändring av 28 § lagen om accis på elström och vissa bränslen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 28 § 3 mom. lagen den 30 december 1996 om accis på elström och vissa bränslen
(1260/1996) som följer:

28 §

Stöd enligt 8 § betalas för elström som
produceras den 1 januari 1997 och därefter.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt
varom stadgas genom förordning.

Helsingfors den 28 september 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Suvi-Anne Siimes

Lag

om ändring av 28 § lagen om accis på elström och vissa bränslen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 28 § 3 mom. lagen den 30 december 1996 om accis på elström och vissa bränslen
(1260/1996) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §

Stöd enligt 8 § betalas för elström som
produceras efter lagens ikraftträdande, dock
före utgången av 2001.

Stöd enligt 8 § betalas för elström som
produceras *den 1 januari 1997 och därefter*.

*Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt
varom stadgas genom förordning.*